

kötéssel, saphacsinálással és halászattal foglalkoznak. Man sziget az Ir tengerben. A Normann szigetek legfontosbjai a Jersey és Quersey szigetek. Továbbá a sziklás Wight és a Scilly szigetek is Angolországhoz tartoznak. Ezeken kívül Európában az angoloké: Gibraltar, Malta, Cyprus és Helgoland.

Dánország.

38,000 □ klm. 1.900,000 l.

Alkatrészei, függélyes tagoltsága, tengeri útai. Dánia négy részből áll, u. m.: 1. a dán szigetvilágból; 2. a Jütland félszigetből; 3. a Fárői szigetekből és 4. Izland szigetből. Legfontosabb alkatrésze a dán szigetvilág, hol e következő szigeteket kell kiemelnünk. Seeland, melyet a Szund tengersizoros választ el Svédhontól, e tengersizoros legkeskenyebb helyén csak 3¹/₂ klm. széles és sekély, de miután legrövidebb, sok kereskedelmi hajó (40,000) használja. A jövedelmező szundvám 35 millió forintot váltott meg. Seeland és Laaland szigeteket, Fünnen és Langelandtól a Nagy-Belt választja el, mely mély ugyan, de sok zátony veszélyessé teszi, ezen mozognak a hadihajók. Fünnen és a félsziget közt van a Kis-Belt, ezt zátonyai és kedvezőtlen áramai miatt kerülik a hajósok. Ezekről keletre van Bornholm szigete. E szigetek belseje lapályos, partjaik alacsonyak.

Jütland szintén lapály, csak a félsziget hosszában van homokos, részben erdős földhát (az Aalpuszta), mely a keskeny Skagen földcsücskével végződik.

A Fárői szigetek kopár sziklák, melyeknek lakói (10,000) halászattal, juhtenyésztéssel, dunalúdfogással stb. foglalkoznak.

Izland, örök hóval és jegesekkel borított, nagy hegysíkot képez; működő tűzhányói (Hekla) és időszakai hévforrásai (gejzirek) nagyérdekűek. Lakói (70,000) a parti legelőkön marhát tenyésztene (mely télen halhulladékkal felöntött mohával is megelégszik), halásznak, madarásznak; tüzelő anyagul uszadékfa szolgál. Városa Reikiavik, délnyugaton van.

Égalj, termények, ipar és kereskedés. Égalját a tenger mérsékli, de igen gyakoriak a tengeri zivatarok. — Dánia földművelő állam, a szigeteken elég gabona terem. Jütland száraz és homokos pusztáin ellenben a földművelés csekély eredménnyel jár, valamivel jövedelmezőbb a juhászat. A királyság szűkölködik fában, ércben és sóban; Bornholm szigeten kőszénbányák vannak. Annál jövedelmezőbb a halászat (osztriga, hering és kabljau). Ipara csekély, annál jelentékenyebb kereskedése.

Lakosok, szellemi műveltség. A lakosok a germán törzs egyik ágához tartoznak. A dán bátor, vitéz vállalataiban. A dán nyelv az alsó német nyelvvel közeli rokonságban van. A dánok túlnyomóan lutheranosok. A népnevelés jó karban van.

Alkotmány, kormány. Dánia alkotmányos királyság, az országgyűlés két kamrából áll.

Városok.

Kopenhága, a Szund partján, ez egyedül jelentékeny város, hol majdnem az összes kereskedés, ipar és nyilvános élet központosul, 233,000 lakossal. **Helsingör**, hanyatlott, mióta a Szundvám nem szedetik. **Odensee**, Fünnen szigetén. A félszigeten Aarlborg és Fridericia a legnevezetesebb városok.

Svéd és Norvég királyságok.

758,510 □ klm. 6.300,000 l.

Vízszintes és függőleges tagoltsága, vizei. A skandináviai félszigeten két ország van, u. m. a keleti Svédhon és a nyugati Norvégia. A félsziget északi és nyugati partjai a meredek és szirtes partok szép példányát mutatják. Közvetlenül a tengerből meredek falként emelkedik a félszigeten északról délre vonuló felsők lejtője, melybe hasadékszerű völgyeléseken (fjordokon) a tenger messzire behatol a szárazföldbe. E fjordok előtt számos kopár sziget van elhelyezve, melyek közt csak szűk, de mély, nyílásokon lehet a csendes fjordokba bejutni. Ilyen északon a **Vardanger fjord**, mely Kola félszigetét Norvégia szaggatott partjaitól elválasztja; bejáratánál van Vardö kereskedőhely. Az Éjszakifok (Nordkap) közelében Kvalö szigetén Hammersfest (ész. sz. 70²/₃°) a világ legészakibb városa van. Délen a **Lofoti** szigeteket a **Weszfjord** választja el a félszigettől, itt fogják tömegesen a kabljant (tőkéken szárított, tőkehal (Stockfisch), sziklákon Klippfisch, és csak beszózott Laberdán néven ismeretes). Tovább délre a **Drontheimi fjord** említendő, mely körül sűrűbb lakossággal találkozunk. Délre a **Sogne fjord** és a **Hardanger fjord** közt van **Bergen**, Norvégia legnagyobb kereskedelmi városa; e várostól északra és délre van Norvégia második nagy halászati helye, hová januárius és februárius hónapokban 30,000 ember gyülekezik a heringfogás kedvéért. A **Skager-Rack** északi nyulványában tengeri rákot és osztrigát fognak. A **Christianiai fjord** mellett van a tartomány fővárosa, hol a fjordképződés véget ér. Délkeletre Svédhon **Schonen** nevű vidéke terül el, itt **Göteborg**, **Helsingborg** (a dán Helsingör átellenében), **Malmö**, **Falsterbo**, **Ystad** és **Christiansand** a legfontosabb tengeri városok. Éjszakra a **Kalmári** tengerszoros által elválasztva van **Öland** szigete, tovább északkeletre pedig **Gotland** **Wisby** várossal. Tovább északra az **Aland** szigetek elzárják a **Bottni öblöt**. Egész Svédhon parti városai, a főváros kivételével, a folyók torkolatainál terülnek el.